

ISEIVIŲ DRAUGAS

Skiriamas svėtimoj šaly gyvenantiems lietuviams

Adresas Redakcijos ir Administracijos: Rev. JOS. NORBUT, Mossend, Lanarkshire, Scotland.

No. 21. **Nepaprastas leidinys.**

20 RUGPJUČIO, 1914m.

Vienas numeris 1d.

Visiems žinotina!

19 Rugsėjo, Old Masonic Hall, Bellshill, bus didelis parapijinės šv. Kazimiero Draugijos

mitingas-delegatų suvažiavimas

Bus svarstomi lietuvių parapijiniai reikalai, Draugijos įstatai, komiteto papildymas, Draugijos stovis ir Labdaringos Draugijos reikalas. Komitetas prašo visas kuopas prisunsti savo delegatus. Tam tikslui kuopų **kolėktoriai** pasirupins patogioj vietoj ir patogiu laiku sušaukti parapijinių kuopų mitingus ir ant tų mitingų reikia išrinkti bent po vieną nuo kuopos delegatą. Visos kuopos turi savo delegatams išduoti paliudijimus ant poperio, pažymėjus delegatų vardus, pavardes, dieną išrinkimo. Ant tų paliudijimų turi pasirašyti kolėktoriai, mitingą rinkę, ir susirinkimo valdyba. Neturį formališkų paliudijimų ant poperio delegatai neturės sprendžiamojo balso. Visi nedalyvaujį delegatų rinkimuose turės sutikti su jų balsavimu, todelei kuopų nariai te nepatingi ant mitingo dalyvauti, kad išrinkus tinkamus delegatus, kurie tinkamai ant **suvažiavimo** balsuotų. Ant **suvažiavimo**, kurs prasidės 19 Rugsėjo nuo 12 valandos Bellshillyj, gali dalyvauti ir šiaip jau Draugijos nariai su patariamuoju balsu.

Šv. Kazimiero Parapijinės Draugijos Centro Komitetas

teiksis susirinkti ant pasitarimo

24 RUGPJUČIO | MOSSENDI.

Tarybos atsibus kun. Norbuto bute nuo 6 val. po pietų.

Pamaldos bus 22 ir 23 Rugsėjo OLD CUMNOCK'E ir STEVENSTON'E. 29 ir 30 KILBIRNIE, BATHGATE gi atskirai pranešus.

Škotijos lietuviai subruzdą dėti aukas nukentėjusiems dabartiniame kare; tos aukos bus įteiktos per vieną iš labiau prasiplatusių anglų laikraščių. Be to bus skelbiamos ir „Išėivių Drauge.“ Aukas siunsti ar daduoti galima arba kun. Norbutui, Chapel House, Mossend;

arba kun. A. Šveistriui. 268 Govan Street, Glasgow.

Šk. L. Katalikų Pasaipinės Draugijos Valdyba,

sulig nutarimo ant

DELEGATŲ SUVAŽIAVIMO,

praneša Draugijos nariams, kad per artimiausią mėnesinį sumokėti, visi Draugijos nariai privalo įmokėti prie paprastų mokeščių po 6d. extra. Pastaraisiais laikais ligonių skaitliui padaugėjus negalima nepaprasto mokeščio išvengti, bet Draugijos Valdyba pasitiki, kad tų viršmokeščių daugiau imti neprisieis, ligonių skaitliui sumažėjus. Draugijos Valdyba irgi prašo savo narius, atsižvelgiant bent į savo naudą, pagelbėti Valdybos darbui-priežiurai, kad pašalpa nebutų išduodama neturintienis tiesos jos reikalauti.

EUROPEJIŠKAS KARAS.

Per pastarąjį laiką karo laukose permainų įvyko **nemažai**, bet tos permamos vargiai turės didesnes pasekmes pačios per save, užtai jos turi didelę svarbą kaip nurodymai prisiartinusių di lesnių žygių. Tad bene svarbiausioji žinia skelbia kad **Ruslija** jau pasirengę pradėti užpuo-

limus ant Vokietijos in Austrijos. Visų buvo manyta, kad Russijai dar kelios savaitės, o gal ir mėnesiai bus reikalingi sutraukimui kariu-menės. Žinios iš Peterburgo ir Paryžiaus skelbia, kad Russijos mobilizacija tapo pravesta netikėtinai greitai ir tvarkiai. Žmonės ne-

geidė karo, bet nė nesipriešino taip, kaip 1914m. Vokietijos neapykanta bendra visajai Russijos viešpatystei, nebent Suomiją atmetus. Minios sodiečių tą karą skaito už ŠVENTĄ ŽYGI prieš tikybos priešą „niemcą.“ Rusų dvasiškija užtenkamai turi itekmės tą nuomonę patvyrtinti Inteligentija karėj mato IDEALIŠKĄ ŽYGI, apie kuri seniau svajota, kurs gali suvienyti po Russijos veliava visas slavų tautas, rusinus, čekus, lenkus, Karpatijos kalniečius ir t.t., išliuosuoti nuo Austrijos slėgimo Balkanų slavus: serbus, bulgarus, juodkalniečius ir t.t. Tad galima pasakyti, kad tas karas jei ir nemielas per daug, tai bent Russijos visuomenės norams ne priešingas. Socijal-demokratų tikėjosi, kad KARAS su k e l s Russijojej revoliuciją, bet apsvylė labai: jis labiau

Russija suvienijo.

panaikino partijų skirtumus, panašiai kaip ir Anglijoje. Prieš patį karą Russijoje kilę buvo darbininkų streikai - sumaisčiai: šimtai tukstančių neužganėdintų žmonių darė demonstracijas, užsibaigusias policijos ir kariumenės įsikšimu ir kraujo praliejimu. Rodės, kad karo paskelbimas atitiks kaip tik nepatogiausią laiką ir darbininkai pasinaudos proga atkeršyti valdžiai. Tečiaus atsitiko visai priešingai: KARAS SUTAIKINO DARBININKUS SU DARBADAVIAIS, pirmieji savo skriaudas pamiršę tuoj stėjo darban, metė streikavę, idant bendrai pagelbėjus valdžiai karą su bendrais priešais. Valstijos DUMOJ PIRMEIVIAI SUSITAIKINO SU NACIJONALISTAIS ir reaktionieriais, valdžios šalininkais, visi pamiršę partijas pasirengė remti valdžią kovoj prieš Vokietiją ir Austriją. Kas įdomiausia, jog

RUSSIJOS VALDŽIA pasirodžius karo pavojui IŠGUDREJO, metė kvailą politiką priespaudų ir persekiojimų, bet pradėjo taikintis prie žmonių noro. Russijoje paputė liuosybės vejelis, liuosiau pradėjo atsikviepti jos pavaldiniai. Valdžia pradėjo daryti žmonėms nuolaidas. Taip buta po japonų karo prieš pat cicilikmetį, kada valdžia sau stipresnius pamatus pastatė manifesto pažadėjimais, neg kariumenės štikai butų galėję. Vargas įduoda protą, mokina. Ir dabar pavojus užrubežinių priešų išmokino Russijos valdžią vidujinės politikos. Tatai matome, kaip Russijos valdžia atmeta Dumos atstovų tiesų siaurinimą, panaikindama jų persekiojimus, žada įvesti mokyklose tikybos išguldinėjimą prigimta kalba, žada liuosybę didesnę tikybos pačios, žada ir žada... Bent gerai, kad žada ši tą duoti, pirma vis težadėdavo atimti. Jei ir ne visus savo pažadėjimus pilnai išpildys, tai visgi šis tas liks.

Ypač svarbus pasižadėjimai sekan tieji: liuosybė žydams ir jų teisių su rusais sulyginimas, kuris pažadėjimas be abėjo palenks žydus valdžios pusen, ir

suvienytos Lenkijos autonomija.

Caras iškilmingai pasižadėjo po karo Lenkijai duoti savyvaldą, liuosybę tikybos, kalbos, rėdos, vien po Russijos globa. Be to, jei pasisektų atimti Lenkijos dalį iš Austrijos ir Prusų-tai suvienyti jas į kruvą. Taip susidarytų autonominė Lenkijos valstija 3 kartus platesnė už Britaniją, turinti gyventojų virš 20,000,000. Lenkų sapnai tad gal neužilgo išsipildys, jei Russija pergalės—„jeszcze Polska niezginęla“ garsas pasklis po plačius Lenkijos laukus ir primins laikus Kosčiuškos ir visokių konfederatų, županų,

kuntusų ir seimų. Už tuos sapnus Lenkija pažadėjo carui ištikimybę ir be abėjo iš kailio nersis, kad Russija laimėtų. Atminkim, kad gal virš pusės milijono lenkų kariauja rusų pusėj ir keli šimtai tukstančių Russijos priešų pusėj. Tad ir pastarieji lenkai-vargiai iš „šėyros širdies“ kariaus prieš savo svajonių išsipildijimą... Gudriu pažadėjimu rusai užkariavo lenkų prielankumą, viso svieto pritarimą, senų kaltybiu pamiršimą.

O kas Lietuvai?

Caro apie Lietuvą pamiršta. Be abėjo, jog mūsų tėvynė nebus atiduota lenkams ant prarijimo, nors pastarieji ir stengsis gauti. Tas butų daug pragaištingiau, neg pasilikti po rusų jungu. Čia klausimas nebent apie Suvalkijos dalį, bet tikriausiai ji liks prie Lietuvos. Mūsų tėvynė tikriausiai po karo irgi susijungs po rusų ar vokiečių valdžia. Jai svajoti apie autonomiją valia, tik vargiai tos svajonės beišsipildys... Gal but Lietuva už gyvastį desėtkų tukstančių savo sunų, už jų kraują, už gaisrus, vargus, ašaras—negaus nieko, ar gal dar bus labiau surakinta. Dabar, žinoma, Lietuva neturi nė išrokavimo, nė galės, nė noro stoti prieš Russiją; bet lygiai nėra kam taip šiauštis prieš Vokietiją. Geriausiai butų, kad nežadant iš karo naudos butų duota jai ramybė palikti nuošaliai, nes jei Lietuvai iš to jokios negalima tikėtis naudos—kam gi turi jos sunus savo kraują lieti?

Pagalios gal but rusai betraukdami per Lietuvą ir apie ją prisimins, kas čia gali pranašauti?

Be žydu ir lenkų rusai jieško pagelbos SUOMIJOS, kuriai žada naujų lengvenybių, AUSTRIJOS SLAVŲ, kuriuos kviečia vardu brolybės ir bendros (tikybos, BALKANŲ SLAVŲ ir rumunų, kuriuos kviečia atsiimti iš Austrijos savo viengėnčių apgyventas dalį.

Balkanų naujai prieš Austriją sutarčiai kol kas priešinga Bulgarija, kuri nenori pamiršti brolišką karo, priešinga Turkija, kuri randasi Vokietijos ietekmėj, dabar gi nupirko du dideliausiu vokiečių karo laivų ir yra pavojus, kad nekiltų karas jos prieš Graikiją.

Japonija

Jau NUSIUNTE VOKIETIJAI ULTIMATUMĄ, reikalaujama nuo vokiečių išsikriaustyti iš Kiaocza-o ir Tsing-tao. Japonijos reikalavimą remia Kinai, kuriems tie punktai tolimų rytų vandenyne pažadėta gražinti. Laiko duota vokiečiams apsimąstymui iki 23 Rugpjūčio, po to, jei vokiečiai neišsikriaustys visai iš Kinų žemių — juos privers speka. Prieš milžiniškas Japonijos spekas vokiečiai negali beveik nieko išstatyti, betgi geruoju vargiai norės pasiduoti.

Turkija

grąšinama Anglijos laivyno ir Rusijos kariumenės žada sėdėti ramiai, bet štai pirkto du karo laivų iš vokiečių, kas duoda persvarą ant Graikijos laivyno, be to, kaip girdėt, per Bulgariją pasiuntė savo kariumenę prieš Graikiją.

Graikija žada, jei žinios apie Turkijos žingsnius būtų teisingos, nelaukiant paskelbti Turkijai karą.

Albanai

Jau nereikalauja bijotis susipešusių tarpusavyj „dėdžių," tad liuosai verčia nuo sosto savo karalių Vied'ą. Sukileliai eina išvien su juodkalniečiais, jau grąšo miestui Valonai. Ką mano

Bulgarija ir Rumunija — sunku išpėti.

Karo laukuose.

Karas dabar verda ant Balkanų, tarpe Rusijos ir Austrijos-Vokietijos parubežių, Belgijos laukuose ir Vokiečių Elzace Lotaringen'o provincijoj.

Ant Balkanų pussalio 400,000 Austrijos kariumenės buvo prasi-laužę pagal Losnitcos pro serbų kariumenę, kuri turėjo pasitraukti ir apieisti net patį savo sostą Bielgradą. Matyt, kad sarbai buvo gerokai apdaužyti, bet už poros dienų jie atsigrėbė ir sumušė Austrijos kariumenę pagal Szabatz. Pirmiaus skelbė serbai, kad austrijokų kritę į 15,000, dabar „nusi-leido", tetvyrina, kad užmuštų austrijokų buvę 3-ar 4 tukstančiai, gi sužeista į 5,000; serbams klievusios 14 austrijokiškų armotų, be to austrijokai vel apleidę serbų žemę. Juodkalniečiai užpuolę Dalmaciją, esą jau prie pat Raguzos miesto, ir buvo išnaujo užpuolę bombarduoti Austrijos miestelį Kattaro Juodkalniečiams į pagelbą atėjo prancuzų burys, kurs prieš tai darbo jau Juodkalniečių rankose esantį Skutari miestelį. Austrijokai ketina sušaudyti juodkalniečių karaliaus brolių ir kitus žymius žmones, kuriuos turėjo užlaikę kaipo belaisvius. Trumpiaus tariant Austrija kol kas nieko nepelnijo iš karo su Serbija. Serbai ir juodkalniečiai nemano pasiduoti, bet patįs jau užpuldinėja.

Daugiau Austrija ruošio turi su Rusija. Laikraščiai skelbia, kad

Rusija

Jau PRADĖJO ŽYGI AUSTRIJON, kai kurie rašo, kad prieš Austriją jau parengtas visas 1,000,000 štikų. Tečiau lig šiol Austrijos raiteliai užpuldinédavo rusų rubežių, buvo užėmę Kelcus,

buvo užpuolę kaimelius prieš Kameniec-Podolską ir Vladimir-Volinsk. Tečiau dabar juos rusai atspyrė ir patįs dideliais buriais pradėjo veržtis į Austrijos Bukoviną, artinasi prie diktoko miestelio Černovicy, pakeliuj juos sutinka džiaugsmingai Austrijos rusinai. Bet iki šiol ant to rubežiaus tebūta kelių smarkesnių susirėmimų, kur skelbiama dideli Austrijos nuostoliai. Tikriausiai kad nė vieno dar svarbesnių spekų mušio nebuvo. Austrijokai išsinešdino iš Kelcų. Ju kariumenės mobilizacija nebuvo tvarki, daug slaviskų pulkų kėlė maištus ir sumišimus, bent taip skelbia rusai ir prancuzai.

Vokiečiai, matyt, teblaikosi Kališiuj ir Čenstakavoj, nors buvo rašyta laikraščiuose, kad jau išsinešdino. Bet toliau jie nemanu žengti, tik spiriasi ant vietos. Rusai seniai jau užėmė Ejdkuhnen'ą, buvo rašyta, kad jau užėmė Stalupėnus, Gumbigeną ir Insterburgą, bet tas dar nepatvyrnta. Rusų pranešimas skelbia vien apie mažus susirėmimus pagal Ejdkuhnen'o ir kad Rusijos kariumenė užėmusi turi Prusuose penkis punktus. Rašyta, buk prieš Prusų rubežių jau parengta 1,500,000 kariumenė, kai kurie laikraščiai numazina tą skaitlinę iki 800,000. Ir čia, matyt, vokiečių nedaug tėra, jei rusai ramiai galėjo varyti mobilizaciją. Manoma, kad RUSAI JAU PRADĖJO ar pradės didiausį ŽYGI pries KARALIAUČIŲ ar patį Berliną, nes vokiečiai labiausiai užimti Belgijoj. Vokiečiai buvo mėginę bombarduoti iš laivų Palangą, bet be pasekmių. Suomijoj ir Baltijos pakrantyse vokiečiai nesirodo, žinios apie Liepojaus sudegimą ir užpuolimą Helgsinfors'o — neteisingos.

IŠEIVIŲ DRAUGUS

Smarkiausia kova verda Belgijoj

ir 'Elzace-Lotaringen'e. **165,000** BRITANIJOS KARIUMENĖS jau seniai IŠKELTA PRANCUZIJON, maž daug kariumenė išplaukė į Belgiją ir Prancuziją iš Portsmouth'o. 9 Rugsėjo, bet apie tą mažai kas žinojo, gi laikraščiams buvo uždrausta apie tą rašyti. Toj kariumenėj randasi ir keli lietuviai, to delei ir „Iš Dr.“ redakcija ši tą apie kariumenės išvažiavimą žinojo. Gi Prancuzijos, Belgijos ir net vokiečių laikraščiai seniai tas žiniais paskelbė. Bet anglai kaž kodėl nuo pačių anglų tas žinias slėpė, o ir dabar nenurodo kur jų kariumenė yra; dalis tai išlipo Prancuzijos

Boulognej.

kita gal but Belgijos Ostend'j. Vokiečiams žinoti, apie anglų kariumenę valia, o nuo anglų tas slepema. Anglų valdžia skelbia, kad buvo menkas mušis laivynų ŠIAURĖS JUROJ, bet be jokių nelaimingų atsitikimų, kad irgi Britanijos kariumenėj nė laike sulpimo į laivus, nė kelionėj, nė išlipant, ne iki šiol esant ant sausumos neištiko kad ir mažiausios nelaimės. Tas parodo, kad anglai tikrai jurių ponai, nes kitaip vokiečiai būtų nepraleidę progos paskandinti pilnus kariumenės ir silpnai apgintus laivus. Prancuzai išvaikė Austrijos laivyną ir 1 laivą paskandino juroj. Pietinėj Amerikoje Pernambuko valdžia suareštavo vokiečių kreiserį ir suėmė jo igulą, tad visame pasaulyje ant jurių vokiečiai prarado savo galę, visur turi slapstyti nuo galingesnių priešų, vien Baltijos marėj jie ponais. Elzace Lotaringen'o provincijon, 1871 metais prjungton prie Vokietijos, prancuzai išiveržė su didele kariumene, užėmė didelę dalį su miestais Altkirch,

Colmar ir t.t., artinasi prie svarbiausios Strasburg'o tvirtovės. Vokiečiai čia traukiasi betvarkėj, matyt, kad ne kaž kokias čia turi spekas. Gyventojai čia tie patys prancuzai, tik ką po vokiečių jungu buvę, tad jie džiaugsmingai sutinka prancuzus kaip išliuosotojus. Betgi labai svarbių mušių čia nebūta.

Tuo tarpu vokiečiai stengiasi perlaužti belgų pasipriešinimą. Belgus remia prancuzų dideli buriai. Tarpe prancuzų ir vokiečių buta didelių susirėmimų prie DIEST'O ir DINANTO, abejose vietose prancuzai atstumė vokiečius, suimdami daug belaisvių. Vokiečiai čia prarado daug žmonių. Bet matyt ir Vokietijos kariumenė ši tą čia laimėjo, jei galėjo prisiartinti prie Belgijos sostapilės Briussel'io ir tvirtovės Namur. Liege tvirtovės apsiaustos vokiečiais, žinių iš ten nėra: vokiečiai tvirtina, kad jau paėmė visus fortus, belgai sako, kad visi fortai tebsilaiko kaip buvę. Sunku čia sugaudyti kieno teisybę. Prisiartinus vokiečiams prie Briussel'io BELGIJOS VALDŽIA PERSIKĖLĖ Į tvirtovę ANTVERPEN'Ą.

Mušiai tarp vokiečių ir belgų-prancuzų tebsitėsia Briussel'io ir Namur'o apielinkyse, anglų kariumenė tenai skuba, o gal jau irgi mušiuose dalyvauja. Kas čia galutinai pergales-tedažinosim už nedėlios dviejų, nes mušiuose dalyvauja sulig laikraščių keli milijonai žmonių ant linijos 250 kilometrų ilgumo. Tvirtinama, kad vokiečių kareiviai demoralizuoti, kenčia badą, nedatenka vandens, elgiasi kaip miškiniai, muša nekaltus gyventojus, degina kaimus, ant mušių neturi drąsos. Daugel kas nusižudo iš nusiminimo ir lengvai pasiduoda nelaisven. Pats viršiausias generolas nusižudęs delto,

kad nepasisekė nuveikti belgų. Kaizeris Vilius esti prie kariumenės Aix La Chapelle, kur gulys sunkiai sužeistas sosto ipėdinis. Betgi tos žinios gal but nemažai pamargintos-pagražintos.

Naujausios žinios (20

Rugsėjo) beveik nieko ne skelbia. Pripažinstą, kad bent nedėlioje visi fortai Liege tebebuvo belgų rankose, o po to negauta žinių, kad tikriausiai tebsilaiko ir dabar. Didieji mušiai Belgijoj prasidėjo. Kaizeris pats vadovauja armija, daug jo giminųjų tarnauja kariumenėj. Kaizerio liepta visai kariumenei veržtis pirmyn, tad svarbus judėjimai jau prasidėjo ir greitai išgirsim apie didžiausius mušius. AUSTRIJOS LAIVYNAS po nustojo vieno laivo ir apie 200 žmonių—vel susirengė išplaukti, bet francuzai to tik ir laukia, jausdami save daug galingesniais.

Russijos kariumenėj tarnauja 11 caro artimiausių giminųjų. Mobilizacija jau beveik visai esanti užbaigta, pastatyta virš 2,000,000 kareivių.

Šiandiena

po ilgo pertraukio **PIRMĄ KARTĄ ATEJO IŠ RUSSIJOS** krasos siuntiniai, laikraščiai, laiškai ir t.t.

Réd.-leidėjas—Kun. J. Norbutas.

SEKANTIS "IŠ. DR." N. IŠEIS SUBATOJ.

LIETUVIŠKAS SKRIPKORIUS.

Vedu orkestrą, grajus atlieku tikrai artistiskai. Orkestra susideda iš 5 žmonių gerai išsilavinusių. Už atlošimą per vakarelius, vestuves ir t.t. emu pigiau, neg kiti, pav. žydai. Kreipties ypatingai ar per laišką.

A. RUPEIKA,

111 Norfolk Street, 2 up,
S.S., Glasgow.

Printed by J. A. WALKER, Bellhill,
and

Published by Rev J. NORBUT Mossend
20th August, 1914